

HEDERSRELATERAT VÅLD

Vimmerby
kommun

KUNSKAP OCH RÅD

VAD ÄR HEDERSRELATERAT VÅLD

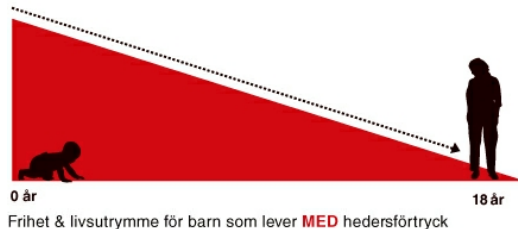
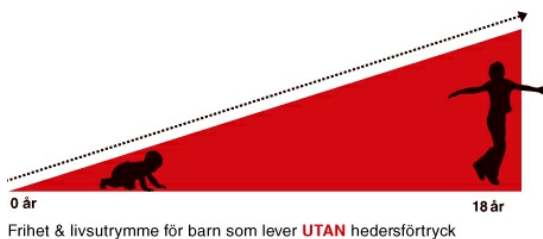
Våld mot kvinnor och flickor i nära relationer kan vara extrema yttringar av närståendes normer kring heder. Till sådana normer hör uppfattningen att en familjs rykte och anseende är avhängigt kvinnliga familjemedlemmars kyskhed och oskuld samt deras faktiska och påstådda beteende i förhållande till dessa ideal.

Kontroll av kvinnor och flickor i hederns namn sträcker sig från begränsningar i vardagen i fråga om klädsel, umgänge och fysisk rörelsefrihet till styrning av val beträffande utbildning, jobb, äktenskap och skilsmässa. Även unga män kan bli gifta mot sin vilja. Hbtq-personer kan betraktas som hotande mot familjens heder och utsättas för liknande kontroll, påtryckningar och våld.

Flera män och kvinnor kan vara involverade i att planera, besluta, sanktionera och utöva hedersrelaterat våld och förtryck. Detta innebär bl.a. att enskilda familjemedlemmar kan uppleva en stark plikt att utföra, eller medverka till, våldshandlingar. Både kvinnor och män som försvarar den som är utsatt kan straffas för det och själva vara utsatta på olika sätt.

Det finns en risk att hederstänkande underskattas och missförstås av

personer som inte själva lever med hedersnormer. Exempelvis kan en hedersrelaterad konflikt mellan en ung kvinna och hennes föräldrar av utomstående tolkas som en för de flesta tonåringar typisk revolt mot föräldrarna.

Utdrag (kapitel 5, sid 109-155) ur **Makt, mål och myndighet** – feministisk politik för en jämställd framtid Skr. 2016/17:10

A woman with long, dark, curly hair is holding a lit sparkler. She is wearing a dark, patterned jacket. The background is a soft, out-of-focus light blue. The sparkler is lit, with bright orange and yellow sparks emanating from it. The woman's hands are visible, with dark nail polish and a gold ring on her finger.

FORMER AV HRV

Psykiskt: kränkning, skuld- och skambeläggning, förödmjukelser, nedvärdering, undandragen kärlek och omsorg, förföljelse, hot.

Socialt: isolering, förbud att delta i normala aktiviteter i samhället, tvång till avvikande klädsel, avvikande beteende, ekonomisk nöd, ofrivilligt bortförande.

Sexuellt: tvång till oönskat sex med okänd/oönskad person genom ofrivilligt äktenskap. Förbud mot att bestämma över sin egen kropp.

Fysiskt: från örfil till mord.

Definition av Länsstyrelsen i Stockholms Län (2005)

ATT UPPTÄCKA

Får personen ha en pojkvän/flickvän? Spelar det någon roll vilken nationalitet eller religion denna partner har?

Är personen föremål för någon form av bevakning, till exempel från en bror eller annan släkting?

Har personen vänner med någon av motsatt kön?

Pratar personen om förlovning/giftermål, en resa för ett bröllop, att han/hon skall gifta sig med någon den träffat?

Får personen följa med på utflykter i exempelvis skolan och/eller fritidsgården?

Får personen utöva fritidsintressen, delta i föreningar eller fritidsgårdar på egen hand?

Hämtas oftast personen direkt efter skolan/arbetet osv. av familjemedlemmar?

Förväntas personen direkt gå hem efter skolan/arbetet?

Uppvisar personen psykosomatiska symptom (huvudvärk, magont, yrsel etc.)?

Har personen utsatts för kränkande behandling, hot och våld?

Har personen en egen ekonomi och/eller fickpengar?

Har personen en god man eller assistent? I så fall, är det en person från familjen/slakten?

Att upptäcka hedersrelaterad våld och förtryck kan vara svårt. Det handlar ofta om ett förminskat livsutrymme där personen förväntas följa flera traditioner och regler som reglerar deras frihet. Ovanstående frågor kan vara vägledande för att bilda sig en uppfattning. Det är viktigt att du vågar fråga personen. Visa att du finns till hands, att du är mottaglig för personens berättelser och att du kan lyssna. Visa dig tillgänglig.

KÖNSSTYMPNING

TYP 1. Delvis eller helt borttagande av klitoris och/eller klitoris förhud.

TYP 2. Delvis eller helt borttagande av klitoris och de inre blygdläpparna och ibland de yttre blygdläpparna.

TYP 3. Förminskning av den vaginala öppningen genom att skapa en försegling. Man skär och sammanfogar de inre och/eller yttre blygdläpparna och skär i vissa bort klitoris.

TYP 4. Alla andra skadliga ingrepp på de kvinnliga genitalierna av icke-medicinska skäl, exempelvis prickning, snittning, skrapning och brännande.

SYMPTOM

- Täta och långa toalettbesök (svårigheter att kissa).
  - Svårt att sitta stilla (beroende på klåda i underlivet pga. infektioner).
  - Problem med urinvägsinfektioner.
  - Huvudvärk (många flickor undviker att dricka vatten för att slippa kissa).
  - Uppsöker ofta vård för magsmärtor, ryggsmärtor, smärtsamma menstruationer, psykosomatiska symptom eller specifikt för urinvägsbesvär.
  - Uppvisar underlivsbesvär (svårt att medverka på gymnastiken i skolan eller annan fysisk ansträngning).
  - Problem med cystor samt att menstruationsblod stockar sig i vaginan (Hematokolpos).
  - Berättar/antyder om upplevd smärta vid samlag eller andra sexuella problem.
-

LAGSTIFTNING

Artikel 1 i Förenta nationernas konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor står; I denna konvention avser uttrycket "diskriminering av kvinnor" varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av kön som har till följd eller syfte att begränsa eller omintetgöra erkännandet av de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller medborgerliga området eller något annat område för kvinnor, oberoende av civilstånd och med jämställdhet mellan män och kvinnor som grund, eller åtnjutandet eller utövandet av dessa rättigheter och friheter.

Föräldrabalkens 6 kap 1 § uttrycker; Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Barn skall behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande särbehandling. Lag (1983:47).

Föräldrabalkens 6 kap 11 § uttrycker; Vårdnadshavaren har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Vårdnadshavaren skall därvid i takt med barnets stigande ålder och utveckling ta allt större hänsyn till barnets synpunkter och önskemål. Lag (1983:47).

Lag (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor anger i 1 § att; Ingrepp i de kvinnliga yttre könsorganen i syfte att stympa dessa eller åstadkomma andra bestående förändringar av dem (könsstympning) får inte utföras, oavsett om samtycke har lämnats till ingreppet eller inte. Lag (1998:407).

Brottsbalken 4 c § Äktenskapstvång anger att; Den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå äktenskap som är giltigt i den stat där det ingås, i den stat enligt vars lag det ingås eller i en stat i vilken minst en av makarna är medborgare eller har hemvist döms för äktenskapstvång till fängelse i högst fyra år.

I Socialtjänstlagen (2001:453) står i 1 kap 1 § att; socialnämnden skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas ekonomiska och sociala trygghet och jämlikhet i levnadsvillkor.

ANMÄL ORO FÖR BARN

I 14 kap 1 § Socialtjänstlagen står att;

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver inbegripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden.

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom är skyldiga att anmäla till socialnämnden.

- Ta den unges information på stort allvar och ge känslomässigt stöd.
- Involvera inte föräldrar och släktingar då det kan medföra ökad risk för den unge. Konsultera först.
- Rådfråga socialtjänsten genom att anonymisera den unge.
- Gör en anmälan till socialtjänst och eventuellt polis om oro finns.
- Om situationen är akut; var med den unge tills att socialtjänst och/eller polis är på plats. Följ eventuellt med den unge till socialtjänsten eller polisen.
- Dokumentera allt rörande den unge. Detta kan bli till hjälp för fortsatt arbete.

Akut- och stödkontakter för yrkesverksamma och usatta.

- För utsatta
- ● För yrkesverksamma
- ● ● För alla

Socialtjänst, Vimmerby

0492-76 91 00

Sociala jouren, Vimmerby

112 - Efter kontorstid ● ● ●
(begär Höglandets socialjour)

Polis

114 14

SOS

112

Hedersförtryck.se

010-223 57 60

Tris.se

0774-40 66 00

Somaya.se

020-81 82 83

Bris.se

116 111

Denna skrift är framtagen genom samarbete med följande verksamheter.

Länsstyrelsen
Kalmar län

Vimmerby Kommun
Stadshuset
598 81 Vimmerby

0492-76 90 00
0492-76 91 00 (individ- och familjeomsorgen)

Vimmerby
kommun